

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

Dissertatio Theologica, De Perpetuitate Canonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

Differtatio Theologica,

De Perpetuitate Canonum.

S E C T I O I.

Certæ regula circa consuetudinem.

Amphora capit institui corrente rota, cur Urceus exit? Scurram egisti aliàs, nunc tandem Theologum agis; sed vide, ne pro conclusionibus Theologicis erroneas & hæreticas deducas. Initiò statim ultrò fateris, Leges Ecclesiæ ad ceremonias pertinentes per desuetudinem abrogari; * in aliis autem positivis, hanc jurisperitorum regulam non valere perperam asseris; & quia rem ita confundis, ut vix eam capere videaris, paulò distinctius explicanda est.

Duplex est Sacrorum Canonum & Decretorum Ecclesiasticorum genus; huc etiam refero Constitutiones Apostolicas. Primum est in doctrina fidei & morum, cum scilicet declaratur, aliqua propositio hæretica, vel aliquod factum turpe, ac divinæ legi repugnans; v. g. Simoniam vel usuram semper esse illicitam, item mendacium culpabile, &c. hujusmodi leges nunquam abrogari possunt, vel revocatione, vel desuetudine, vel alio quovis modo: nec item illæ, quæ sunt juris naturalis, ut lex æterna. Alterum est in disciplina, idque in multiplici genere. Vel enim ad ceremonias, & sacros ritus pertinet; & hoc abrogari posse, non negas: vel ad concessionem, indulta, gratias; sic Tridentinum Episcopis

* Pag. 132.

104 *In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum.*
copis multa concessit, scilicet per delegationem, & summus Pontifex multa privilegia idem concedit; nemo autem Catholicus dubitat, quin ea revocari & abrogari possint: vel ad præcepta positiva, v. g. jejunii, abstinentiæ à carnibus, Festorum, confessionis annuæ &c. nemo etiam negat, hæc ab Ecclesia abrogari posse, nisi fortè aliqua institutionis Apostolicæ esse censeantur: vel ad pœnas & censuras, quas Ecclesia suis Dei que præceptis sæpè annectit; hæc quoque ab eadem Ecclesia abrogari possunt, non quidem quantum ad Dei præcepta, sed quantum ad pœnas annexas: vel ad mores Ecclesiasticorum formandos; hæc etiam mutare potest, immò nullis aliis, si velit, nisi communibus præceptis Ecclesiasticis adstringere: vel demum ad distributionem beneficiorum, dignitatum Ecclesiasticarum, Officiorum; quid in his summo jure possit Ecclesia, nihil est, quod dicam; quid ordinario, ex ipso usu constat. Certum est igitur, leges illas ab Ecclesia abrogari posse, quæ ab eadem latæ sunt, exceptis, ut dixi, Declarationibus & Definitionibus, in doctrina morum & Fidei: sic posterius Concilium abrogare potest Canones antecedentis, in materia disciplinæ; item is, qui succedit Rom. Pontifex, revocare potest Bullas, & Decreta suorum antecessorum, citrà Constitutiones in materia morum & Fidei; nec enim is, qui præcessit, alios, qui succedunt, eadem potestate privat. Excipio autem Canones & Definitiones Fidei; quæ cum ab ea potestate & infallibilitate, qua pollet, tum Concilium generale legitimum à Rom. Pontifice confirmatum, tum ipse Rom. Pontifex in definiendis Fidei & morum controversiis, proficiscantur; ut errori obnoxia non sunt, ita à succedentibus vel Conciliis, vel Pontificibus, revocari non possunt.

Hæc

Hæc est doctrina Catholica adeò communis, & trita, ut vel ipsi tyrones hoc sciant: quam haud dubiè, Willelme, non tenes; cum nullam legem Ecclesiasticam præter ceremonialem, abrogari posse afferas. Equidem Ecclesia approbare nequit, ut honestum & bonum, quod jam olim turpe & malum esse declaravit; & nunc quoque sanctos & castos ministros optat, ut olim: sed quis neget Canonicas pœnas abrogari posse, quas vel usurariis, vel Simoniacis, vel homicidis inflixit? quis hoc, quæso, nisi hæreticus neget? Quasi verò ut leges ferre, ita eximere, dispensare, plectere, condonare, abrogare, aliaque id genus ad supremam Ecclesiæ & Romani Pontificis immediatam in omnes Christi fideles jurisdictionem non pertineant. Nec Ecclesiæ spiritus ex iis Canonibus, quos olim florens & libera sanxit, * meliùs cernitur, quam ex iis, quos deinde condidit. Quo spectes, satis video, Willelme. Ecclesiam modò liberam esse non putas, nec Concilia posteriora libera, quia Romani Pontificis auctoritas, Ecclesiæ, ut fingis, libertatem oppressit. O hæreticum caput! hoc à Calvino Sancygiranus, & ab hoc ultimo Janseniani acceperunt. Quasi verò libertas Ecclesiæ, alia sit à libertate Summi Pontificis; suprema Ecclesiæ potestas alia sit ab hujus potestate. Sancta Sedes, totius jurisdictionis Ecclesiasticæ fons est, Romanus Pontifex, Ecclesiæ caput visibile, à quo in reliqua membra spiritus jurisdictionis descendit, Conciliis etiam legitima auctoritate convocatis, sua auctoritas inest; quatenus Rom. Pontifex iis præest, aut Decreta deinde confirmat. Igitur nemini Catholico, dubium, quin ii Canones, qui ad disciplinam pertinent, à Rom. Pontifice revocari possint, ac proinde ipsa desuetudine abrogari. Hoc fanè mirari satis non possum: anti-

* Pag. 33.

quos

quos Canones, ad disciplinam scilicet Ecclesiasticam pertinentes, minimè observatis; novos admittere recusatis ab ultimis Conciliis conditos: quid, amabò, rei? sacros Canones, semper in ore habetis, nunquam in opere: ab antiquis præsens Ecclesiæ usus vos exemit; à novis ipsi vos eximitis. Videte, ne id vobis bellè conveniat: *dicunt & non faciunt*. Non negarim tamen, nec Jesuitæ id negant, per abusionem desuetudinem inductam aliquando fuisse, & abusionem, per crimina, saltem ut plurimum, & legum violationes. Sed de ipsa desuetudine agitur, non de illius causa; qua semel posita, legem abrogari certum est.

¶ Satis lepidum est, quod subnectis: * *Canonicas pœnas, pro variis criminum generibus assignatas, Divinæ institutionis esse, ac proinde juris Divini. Quasi verò Sacramentum Pœnitentiæ sine Canonicis pœnis esse non possit. Hinc Canones illos de pœnitentiâ, vis ab Ecclesia abrogari non potuisse: hinc Arnaldus pro iis restituendis acriter pugnavit. At Concilium Tridentinum nullam, Canonum de pœnitentiâ, mentionem facit; sed de Sacramentali satisfactione, quæ à Confessario injungitur, & ejusdem prudentiæ relinquitur. † Ex longiore illo Doctoris Angelici loco, quem exscripsisti, quid aliud constat, nisi per contrariam consuetudinem jura humana abrogari? præsertim, si contrariam illam consuetudinem ii dissimulent, in quorum potestate est, jus positivum mutare. Igitur ex D. Thoma quælibet lex positiva humana, sive Ecclesiastica, sive Civilis, desuetudine, vel Principis auctoritate abrogatur. Cur ergo dicis, tales pœnas, quibus, per sacros Canones, Simoniaci subjiciuntur, aboleri non posse ab Ecclesia? quod reverà erroneum est: quamvis propterea omnimoda impunitas non conce-*

* *Pag. 133. † Pag. 134. 135. & 136.*

deretur;

deretur; semper enim crimen aliqua pœna dignum est. Equidem Ecclesia declarare nequit, Simoniam turpem & culpabilem non esse; potest tamen revocare Canones illos, qui talibus pœnis Simoniacos subjiciunt: immò idem talem Ecclesia à Censuris, in quas incurrunr, eos exolvit. Igitur illæ pœnæ, vel Censuræ jure Divino non stant; ut temerè garris: alioquin nulla consuetudine contraria abrogari possent. Quis enim Casuista unquam dixit, ea quæ sunt juris æterni, vel naturalis, desuetudine abrogari?

Sed exemplis contrarium probas. * Contendunt Casuistæ, inquis, multa positivo dumtaxat jure illicita esse, quæ tamen divino illicita esse constat: v. g. accepta à judicibus munera, dare pecuniam, ut *motivum*, vel invitamentum, non ut pretium pro beneficio, contractum *Moatra*, aliaque id genus. Nemo negat, quin juri naturæ repugnet, judicem accipere munera, ad ferendam injustam sententiam? Vtrùm verò repugnet ad ferendam justam, majore scilicet, studio, cura, opera, diligentia; non ita certum est, ut dicis. Equidem tenetur, ad justam ferendam; sed teneri ad aliquod opus honestum, diversis titulis & nominibus, nihil vetat. Sed bonus sum, qui in his hæreo, quæ ab Apologistis fusè discussa sunt. Hoc dumtaxat unum subnecto: nullum unquam Casuistam dixisse, aliquid contraria consuetudine abrogari, quod jure Divino illicitum sit: nullus tamen verè Catholicus unquam dixit, Sacros Canones, qui ad pœnas & Censuras pertinent, ab Ecclesia revocari non posse. Quantum porrò temporis requiratur, ad veram desuetudinem inducendam, auctores disputant: id sanè prudentis judicio relinquendum esse videtur. Ea tamen esse debet, ut iis, ad quos spectat, non prorsus ignota sit. Quid Ecclesiæ tolerantia omnibus nota

108 *In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum.*
esse debeat, sine fundamento adstruis: sufficit ut pas-
sim nota sit. Collabenti Ecclesiasticæ disciplinæ, in
paucorum firmitate, præsidium esse, perperam asseris;
tuos Jansenistas haud dubiè intelligis, qui prædictæ
disciplinæ rigorem more Pharisaïco affectant: quo
verò sine, Deus scit. Ne quid dissimulem, errorem
Montani, & Donati superbiam, non parùm redolent.
* Addis, prædictos Canones, scilicet *de pœnitentia*, ad-
huc stare, non obstante tolerantia Ecclesiæ, quæ, in Sa-
cramentorum administratione, arcana flagitia, erro-
resque permittit, & erumpentia tantùm plectere satis
habet. Hæc pura puta Jansenii mens est, qui pro bono
pacis, errores etiam in suis ministris ab Ecclesia
dissimulari, & tacitè tolerari dicebat. Aliquot *labes*,
inquis, (in Fide scilicet & moribus) *majoris mali vitan-
di causâ*, Christiana prudentia tolerari præcipit. Sed id
erroneum est. † Hoc etiam loco, Episcopis, non mo-
dò Divinam auctoritatem, sed Ecclesiasticæ potesta-
tis plenitudinem divinitus concessam attribuis: quæ
uni dumtaxat Romano Pontifici competit. Ac de-
mùm in Ecclesiæ rectores inveheris, qui, Jesuitarum
consilio, nihil cogitant de antiquis Canonibus resti-
tuendis, de reformanda Ecclesia, &c. Utinam illi ve-
stri, hujusmodi reformationibus minùs addicti essent!
hæc vox *reformationis*, hæreticorum perpetua fuit. Cu-
rent Tridentini Decreta observari; erga Sanctam Se-
dem propensiores sint, & observantiores; Apostolicas
Constitutiones, eo, quo par est, honore excipiant,
suam dignitatem eidem acceptam referant, pro more;
doctrinas novatorum non ferant; misellis Regulari-
bus non adeò infensos ac infestos se præbeant; paulò
mitiùs agant cum iis hominibus, qui Ecclesiam Dei
suis litteris, virtutibus & miraculis, immò illorum
ordinem sanctissimis & doctissimis viris illustrarunt;

* Pag. 128. † Pag. 139.

farta

sarta & tecta servant illorum privilegia; immunitates ne lædant à Sede Apostolica profectas; si quid fortè delinquant, homines enim sunt, servato juris ordine à Tridentino sancito agant. Uno verbo Regularium potiùs, quàm Jansenistarum operâ utantur. Istorum enim damnata doctrina, & Pharisaïci mores: illorum doctrina Catholica, & mores ad consilia Evangelica formati. Non deerunt alii ejusdem ordinis, iique optimi, quos imitentur.

S E C T I O I I.

Exempla quibus ostenditur, quantum Casuista in has regulas peccent.

Repetis iterum, leges Ecclesiasticas jure Divino & naturali constitutas & sancitas esse; ut indè concludas, dispensandi, abrogandi que potestatem, penès Ecclesiam, ac Romanum Pontificem non esse. Tantam hujus auctoritatem, qua te tuosque coërcuit, ægerrimè ferre videris: sacri Canones nihil aut parùm ad te: merum obtentum esse constat. Quasi verò perpetuus Ecclesiæ usus, Chimæricis vestris reformationibus anteponendus non sit.

*Suarezium primo loco aggredieris, Pygmæus Herculem, Therites Achillem. Vin' te Ranæ apologi meritò comparem? cave ne tumore, plus æquo, distentus crepes. Quid verò peccavit Suarez? dixit, inquis, communi usu jam receptum esse, ut inferiores Pastores & Curati beneficia mutent, ad alia pinguiora ascendant, cum pensione renuncient, ea que assument eum animo retinendi ad aliquod tempus, sed non perpetuò, nec enim illi statum, sed ministerium pro illo tempore habere dicuntur. Hæc sanè Parochos, famo-

110 *In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum.*
famofæ præsertim Ogdoadis, non leviter pupugere, qui statum illum suum jure Divino, ac proinde indispensabiliter (dabis mihi hanc vocem) habere se dicunt: quod quàm à ratione alienum sit, Sanctæ Sedi, atque adeò ipsis Episcopis injuriosum, nemo non videt. Supponit autem Suarez talem usum, quem Ecclesia non modò tolerat, sed suis, ut ajunt, *provisionibus* probat. Crede mihi, merum ministerium est, cui Ecclesia propriam jurisdictionem conjunctam esse voluit: quod ab inferioribus quidem Prælati amoveri & supprimi non possit; secus tamen ab Ecclesia & à Rom. Pontifice. Catholici omnes ita sentiunt: atque ita difficultas soluta manet. Supponit autem doctissimus auctor, bono animo & fine, non sordido, ut dicis, lucri appetitu id fieri. Nam reverà, si turpis finis aliquem moveret, non modò ille ad pinguius promoveri non deberet, sed potiùs tenui, quo jam truitur, privandus esset. Mercenarios & falsos Pastores ab Ecclesia removendos esse clamitas. Vtinam, Willelme, id fieret! Suarez haud dubiè suo calculo, sanctum illud consilium donaret: sed in tanta Ecclesiasticorum multitudine, illud sanè optandum, vix tamen sperandum est. In hoc Jesuitæ, modò sincerè loquaris, tecum sentiunt; sed *timeo Danaos & donaferentes*. Quid enim his tumultibus occasionem præbuit? cum tute scias, aliis cogitandum relinquo. Jesuitis odium, invidiam, suspensionem, pessimam famam, celebris Ogdoas conciliare summo conatu enixa est: quamobrem verò? ut ab iis fideles arceret. Sed quorsum? ut Jesuitis relictis, Parochis regendos se traderent. Si puro divini cultus & salutis animarum studio, non lactis ovium & lanæ amore ducerentur; nunquam profectò illas satyras, quarum maximam partem, in tuas notas, ad splendorem & ornamentum

tum

In Dissertationem Theolog. de perpetuitate Canonum. III
tum, transtulisti, in publicam lucem edidissent. Quis enim divinæ charitatis ardore illos flagrare crederet, qui publicum illud plusquam Vatiniani odii monumentum esse voluerunt? Nicænus Canon aliique, quos citas, nihil ad rem, quia non modò Curionem, verùm etiam alios Presbyteros, Diaconos, & Clericos ad aliam Ecclesiam transire, sine licentiâ Episcopi prohibent. Quasi verò prædictæ permutationes, resignationes, provisiones, sine licentia modò fiant, aut Suarez id dicat. Recole quæso, totum illud caput à te citatum, & cura, ut tui illi paulò attentius legant: nempè ibi meram Doctoris Angelici mentem, & sanam doctrinam invenient; quamvis oppositam illis chymæris, quas pro veris Traditionibus jactare non cessant.

Alterum exemplum ex Filiutio, & Th. Sanchez repetis; qui dicunt, pœnas contra blasphemix crimen jure antiquo statutas, defuetudine abrogatas esse; & Decretum Concilii Lateranensis ultimi sess. 9. quod incipit *ad abolendam*, ipso usu receptum non esse, ut docent Armilla, Emanuel Sa, Azor, Suarez: omnes, inquis, Jesuitæ præter Armillam: * quasi verò Armilla sit auctor, & non titulus Summæ à Fumo compositæ. Hinc autem in tragicas voces, & luctuosas declamationes insanus erumpis; hinc Clerum Gallicanum, Episcopos, Regem Christianissimum, Romanum Pontificem, Ecclesiam Mediolanensem, S. Carolum, terras, cælumque profundum, Superos & Acheronta lamentabili voce compellas, imploras, excitas adversus Jesuitica flagitia. Quorsum hæc? quia dicunt, talem usum esse. Quis hoc non videat? nihil argumentis opus est, sed ipso sensu. An blasphemis lingua candenti ferro perforatur, vel abscinditur? quis, amabò, contrarium usum non videt?

* Pag. 14.

Sed

Sed, inquis, gravis faltem pœnitentia à Confessario blasphemis imponenda. Cur negas, gravem imponi? pro more scilicet gravium, ut ab Ecclesia modò usurpantur. Sed esto, illud Concilii Lateranensis Decretum usu receptum sit: numquid res severi Confessarii arbitrio relinquitur? numquid etiam consonat Tridentinum? Præterea cur usum petis à paucis, non verò à majori parte? à paucis, inquam, tui similibus, qui veterem Canonicae pœnitentiæ praxim, contra expressam Tridentini mentem, pro peccatis scilicet occultis reducere conantur, licet, ut ait Synod. sess. 14. cap. 5. *nec præcepto divino mandatum sit, nec satis consultè humana aliqua lege præcipi possit, ut delicta, præsertim secreta, publica essent confessione aperienda.* Præsertim secreta, inquit; igitur publica etiam, saltem ut plurimum, complectitur. Quòd hîc locus Emanuelis Sa à Magistro Sacri Palatii mutatus fuerit, & oppositum ab eodem substitutum, * Jesuitæ non negant; quamquam *gravissimam* in *gravem* mutavit; nec ulla censura fuit, ut dicis: immò ex propositionibus mutatis, unica dumtaxat, de absolvendo scilicet absente, ab Ecclesia damnata est. Sed ille auctor, ante Clementis VIII. tempora, qui propositionem illam damnavit, aphorismos scripserat; & eam à multis Doctoribus, iisque gravissimis, acceperat. Sed quid levissimos naves hujus auctoris de re morali benemeriti, cum tuis crassissimis erroribus comparem, qui singulis ferè lineis occurrunt? nota quæso hanc paginam, in qua damnas Cellotium, eò quòd *nefarie*, ut inquis, dixerit, aliqua Conciliorum & Pontificum Decreta, in materia scilicet disciplinæ, ab Ecclesia esse abrogata: ab *Ecclesia*, inquis, *Jesuitica*. Hinc virus erumpit, & dolus patet. S. Sedis auctoritatem Jansenistæ tui ferre non possunt: perditam vellent,

* Pag. 142.

In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum. 113
quæ illos malè perdidit. At quod Cellotius adstruit,
nemo Catholicus negat. Vide qui sis; cum ipse ne-
ges, & nefandum voces. Ad illud demùm, quod
adeò vehementer exaggeras, de Concilii Latera-
nensis Decreto; præter ea, quæ supra dixi, ex Con-
ciliorum Summâ hæc pauca exscribo, quæ tibi fortè
facient satis. *Ambiguum est, an Censura lata in hoc Concilio
sint usu receptæ, ut annotatur à Cardinale Cajetano in sua Sum-
ma V. excommunicatio, & à me etiam ambigitur: pleraque
earum usu non observantur, quo solo poterant abrogari. Hæc
Coactor. Adde Cajetani dictum in Sum. V. excom.
c. 75. nisi consensu utentium, inquit, lex fuerit firmata, pro
non lege habetur.*

SECTIO III.

Antiqua Ecclesiæ disciplina circa Pres- byteros lapsos.

Nonnullis probabile visum est, Presbyterum eo-
dem post lapsum die, contritum scilicet & ritè
absolutum, * præsertim si ad id ex officio, vel proprio
statu teneatur, sine ullo peccato posse rem sacram fa-
cere: nam & contemptus abesse, & status gratiæ, cum
aliis dispositionibus pietatis actualis, ut ajunt, adesse
supponitur; & alioquin alicujus offendiculi, seu scan-
dali, ut vocant, vel suspicionis periculum est: nam de
lapsu occulto quæstio instituitur. Postquam in Bau-
nium, Vasquez, & Mascarenham, quorum imperitiam
& impudentiam laudas, invectus es; inde occasionem
arripis longiùs excurrendi in vastum antiquæ Eccle-
siasticæ disciplinæ campum, circa lapsos & pœniten-
tes: parum abfuit, quin totum Arnaldum, & Mori-
num, quantus quantus est, huc traduxeris.

* Pag 143.

Multa facilè asseris; quæ eadem facilitate negantur. nec quidquam ex confusa illa locorum farragine, legitima consecutione concludi potest; quod certum & perspicuum sit. Nihil tamen probabiliùs super ea re dici posse videtur, quàm quod à Bagotio, libro singulari *Dissertationum Theologicarum*, editum est: scilicet, Pœnitentiam publicam seu Canonicam à Sacramentali diversam fuisse; publicam illam, non pro quibuslibet peccatis mortalibus, sed tantùm pro publicis, nec pro omnibus publicis, sed pro enormibus fuisse; nullam pro occultis fuisse nisi merè spontaneam; absolutionem illam, etiam ultimam pœnitentiæ publicæ, non fuisse Sacramentalem; varium fuisse in variis regionibus pœnitentiæ publicæ usum & ritum; illam fuisse tantùm institutionis Ecclesiasticæ; ac proinde ab Ecclesia jure abrogari potuisse; jam dudum apud Græcos à Nectario suppressam; pœnitentiam publicam nunquam fuisse sine exhomologesi, id est, sine confessione publica, sive spontanea esset, scilicet occultorum, sive de præcepto Ecclesiastico, publicorum enormium. Cuncta hæc longè mihi probabiliora videntur; nec difficilè ex locis, tum à Bagotio, tum ab Arnaldo, tum à Morino adductis colliguntur. Utrùm verò præsens Ecclesiæ ritus Sacramenti pœnitentiæ administrandi, cujus ratio & partes à Conciliis Florentino & Tridentino clarissimè traditæ sunt, tantam, ut aliqui plusquam flebiliter deplorant, Ecclesiasticæ disciplinæ collapsæ ruinam importet; non ita facilè concesserim: plus sanè terroris, at fortè minus clementiæ & Christianæ mansuetudinis præfererat. Hinc ante Novati hæresim, vix ullum illius vestigium: immò Morinus asserere non dubitat, primam illam formam ad ritum hujus temporis non parùm accessisse. Non negarim,

illi

illi sua fuisse commoda; sed etiam incommoda & offendicula non defuisse, nemo inficias eat. Ritus præfentis temporis ad fidelium consolationem, commodum, numerum, longè accommodatior esse videtur. Multi abutuntur, sat scio: sed etiam multi mirificè inde juvantur, & non pœnitendo compendio, ad Christianæ & perfectioris vitæ usum perveniunt. Innumeros sanè peccatores, optimæ parentis Ecclesiæ charitas, ad meliorem frugem adductos Christo lucrata est; quos alioquin durus ille rigor desperationi reliquisset.

Equidem peccatores ad pœnas illas spontè suscipiendas Confessarii hortantur, cum ex spontanea illa corpusculi afflictatione, non modò incredibiles meriti, satisfactionis, & impetrationis fructus prove-niant (suppono enim hominem justificatum, ut ajunt;) verùm etiam suavissimæ consolationis interna vis, & interioris torrens voluptatis, ubertim fluat. Sanè, in tanta fidelium multitudine, vix fieri potest, quin aliqui mali & boni sint, pauci optimi & pessimi, mediocri status plurimi. Nec antiquis illis temporibus sua vitia, errores, scandala, defuerunt. Horret animus, cum Salvianum sui temporis Hieremiam & Historicos lego: nempe, exceptis primis illis nascentis Ecclesiæ primitiis, & tinctis sanguine Martyrum reliquiis, multus passim contentionibus, erroribus, ambitioni, avaritiæ, turpitudini, fraudi, bellis & scandalis, locus fuit. Non adeò sum *laudator temporis acti*, quin etiam præsentis virtutem & sanctitatem, res fidei optimè constitutas, probatissimos multorum Ecclesiasticorum, Regularium, & Sæcularium mores, magni faciam. Sed ad te redeo, Willelme, qui haud dubiè aliter sentire videris; & ita primævæ Ecclesiæ disciplinam extollis, * pro qua eruditum, ut vocas,

* Pag. 144.

116 *In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum.*
Arnaldi librum mirificè laudas, ut jam tota penè
collapfa esse videatur.

Afferis igitur, antiquo jure, constitutum fuisse,
ut Clerici, qui se aliquo crimine, luxuriæ præsertim,
commaculassent, in perpetuum gradu deicerentur.
Capitale crimen dicere debueras; sic enim Cæsarius
vocat: item publicum, non occultum; publicum
inquam, de quo, scilicet, in judicio accusari possent:
nec demum quodlibet publicum, sed enorme & ca-
pitale, ut supra laudatus Bagotius luculenter demon-
strat in aureo libello, etiam à me laudato. Quod enim
dicas, Hincmarum, S. Anselmum, Burchardum, Ivo-
nem in hoc hallucinatos fuisse, & in fraudem indu-
ctos adulterinis quibusdam Epistolis Gregorii, Ca-
lixti, & Isidori Hispalensis, ab insigni Impostore,
nomine Isidoro, scilicet Mercatore, confictis; *
perperam & temerè dictum, omnes ad unum Catho-
lici censebunt. Ecquis in hoc tibi potius fidem habeat,
quàm Hincmaro, viro sanè doctissimo, & rerum
Ecclesiasticarum peritissimo, nec non usus pœniten-
tiæ publicæ, quæ illius tempore præsertim vigebat?
cui, amabè, persuadebis, illum ignorasse, occultis
peccatis mortalibus publicam pœnitentiam fuisse im-
ponendam? nescivisse, quibus Decretis staret com-
munis exhomologesis usus, iis temporibus familia-
ris? perinde sanè atque si diceres, doctissimum ali-
quem hujus temporis Episcopum, v. g. Tholosanum,
nescire, quibus modò partibus constet Sacramen-
tum pœnitentiæ.

Prætereà Hincmarus non ignarus modò, & Episco-
palis muneris imperitus habendus esset; verùm etiam
mentis inops, & experts ratiocinii. Dicis enim res-
pondisse falsum Gregorium, in afficta illa Epistola ad
Secundinum, Sacerdotes lapsos, post dignam satis-
factio-

* *A Pag. 145. ad 150.*

factionem, ad pristinum ministerium revocari posse: qua de re Hincmarus nullatenus agit; cum id unum dumtaxat velit, occulta crimina Clericorum non esse publicanda, sed Dei iudicio relinquenda, in pœnitentia scilicet Sacramentali. Quid, quæso, inter hoc, & illud connexionis intercedit? & si nihil aliud Gregorius habet, quid facit illius auctoritas ad probandum, Sacerdotes lapsos, sed non detectos, à ministerio non esse removendos? Deinde, quis credat, omnia exemplaria operum Gregorii à Mercatore illo adulterata fuisse, & nullum amplius exemplar integrum extitisse, in quo Hincmarus, S. Anselmus, Burchardus, Ivo, aliique sinceram Gregorii mentem invenirent. Octo manuscripta Anglica, teste Jamesio, inventa sunt, à quibus hæc abest lacinia, ut dicis. At B. Anselmus Cantuariensis Episcopus integrum codicem nancisci non potuit? Hincmarus denique vir satis emunctæ naris, qui vix centesimo quinquagesimo anno post S. Gregorium vixit, ejusdem Gregorii singularem stylum à barbaris & solæcismis Isidori distinguere non potuit?

Quid, quod, nescire non potuit Ecclesiæ Romanæ usum & praxim? cum ad Nicolaum I. Rom. Pontificem sæpissimè scripserit, & ab eo multas litteras acceperit. Sed inquires, Rom. etiam Pontifices in errorem à Mercatore illo inducti fuerant. Apage istas nugas, vel, ut veriùs dicam, blasphemias. Hincmarum haud dubiè odisti, quòd nequissimum illum Gotteschalcum, obstinatum Prædestinatianæ hæreseos præconem & defensorem, Concilii iudicio damnatum, correptum, & virgis cæsum represserit, ac in officium redegerit. Hunc autem vos cum Prudentio Tricassino, Sanctorum albo adscriptum in Jansenianum Kalendarium traduxistis. Nemini sanè, qui vos

H 3 noverit,

118 *In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum.*
noverit, dubium sit, quin hæc fuerit odii vestri ad-
versus Hincmarum causa. Quid porrò de Anselmo,
de Burchardo, & Ivone Carnotensi dicam? quos nemo
nisi ignorantissimus, hac in re, ignorantia infimulet;
utpote qui non modò Romanæ Ecclesiæ praxim
& usum nescire non potuerunt, verùm etiam ex pro-
fesso rem hanc ita discussèrunt, ut nihil reconditum,
nihil abstrusum, nihil adulteratum ad Pœnitentia-
les, ut vocant, Canones pertinens eorum diligen-
tiam effugere, aut fallere unquam potuerit. Sed pro
Hincmari & Gotteschalci causa ad Cellotium te re-
mitto; qui rem hanc grandi volumine, eo styli ni-
tore, rationum pondere, multiplici doctrinæ & eru-
ditionis lumine profecutus est, ut in hoc opere, ni-
hil à doctis & Catholicis desideretur. Sed ad rem no-
stram, vel potiùs tuam redeo, ac te monitum seriò
velim, ut illud, quod tam audacter adstruis, omni-
no expungas; * nimirum per mille & ampliùs annos,
Sacerdotibus, sive clam, sive palam in carnis flagitia
lapsis, reditum ad suam dignitatem nullum patuisse.
Quod porrò subdis totam Ecclesiam falsis Gregorii
& Calixti Decretis deceptam, contrariæ consuetudi-
ni minùs fortiter repugnasse (nempe in totam Eccle-
siam hæc consuetudo inducta est, & Tridentini De-
creto firmata;) vis ingenuè dicam? non responsione,
sed antesignani vestri Gotteschalci virgis dignum
esse videtur.

† Tum Mascarenhæ & Baunio solitam convitio-
rum eluviem aspergis. Quamobrem verò? quod Sa-
cerdotes verè contritos ac rectè dispositos, occulto
carnis peccato adstrictos, absolvi posse scripserint;
quod eos non suspenderit à Sacri ordinis exercitiis;
quod pœnitentiam publicam eisdem non imposue-
rint: hæc sunt eorum crimina, hæc flagitiosa, ut ais,

* Pag. 150. † Pag. 150.

doctri-

doctrina; hæc nova Jesuitarum corruptela. Somnias profectò, somnias, ut mitissimè loquar, nam potui ac debui dicere, deliras Willelme, deliras. Quis enim absolutionem, rectè disposito ac verè contrito sine crimine & injustitia negare possit? quis dicat, pœnitentem à Confessario, qui Prælatus non sit, suspensionis vinculo ligari posse? quis asserat pœnitentiam publicam pro criminibus occultis ab eodem Confessario esse injungendam contra perspicuum Tridentini Decretum? Licèt enim Ecclesia pœnitentiam publicam etiamnum imponat, illa tamen Sacramentalis dici nequit: sed vel ut Ecclesiæ fiat satis, pro quibusdam enormibus flagitiis; sic pro Presbytericidio publico, flagellatio etiamnum adhibetur; vel ut præcedente incestu, ad tollendum matrimonii impedimentum, contracta obligatio, aliis operibus piis compensetur. Quis demùm dicat, Sacerdotem Sacramentali pœnitentia ritè expiatum ab Altaribus arcendum esse, qui sine scandalo, & aliorum offensione, vel suspitione amoveri, non possit? Is Arnaldi finis & scopus, ut fideles ab Eucharistica communione removeret. Nihil igitur, quod valdè suspectum non sit, in hac causa proferre valetis. Jam Gotteschalci doctrinam de Eucharistia singulari opere approbare voluistis, cujus etiam Samuel Maresius amicus vester, insignis laudator fuit. Pœnitentiæ publicæ res parùm vestrâ interest; nisi quatenùs in eo potissimam pœnitentiæ publicæ partem positam esse dicitis, quod quis ab Eucharistiæ Sacramento diù abstineat. Rem ultra non urgeo, pro qua sæpè ac sæpiùs vapulastis.

Imponis autem ac mentiris Wendrocki, * cum scribis, Sacerdotes à nefandis abominationibus adhuc recentes, à Jesuitis ad sacratissima mysteria propelli. Nunquam, ut video, apud illos Patres peccata depo-

* Pag. 151.

fuiſti : alioquin tuo periculo probaſſes , quàm acribus objurgationibus flagitioſos illos excipiant , quàm ſæpenumerò ſine abſolutione remittant , quos ſatis diſpoſitos eſſe non credunt , quàm ſedulò moneant , atque hortentur , ut eo ſaltem die , à re ſacra faciendâ abſtineant ; nunquam tamen indulgeant , quantum ſcilicet per eos licet , niſi certi ſcandali vitandi cauſâ. Vno verbo , illa tantum converſio cordis ad ſuſcipiendum abſolutionis beneficium requiritur , quæ contritione ſaltem imperfecta , quam attritionem vocant , integra confeſſione , & vero propoſito in poſterum non peccandi conſtat. Nec enim ſatisfactio abſolutioni neceſſariò præmittenda eſt : nec perfectam contritionem illud Sacramentum deſiderat. Sat ſcio , vos ſecùs ſentire : ſed tam multi nugas , erroresque veſtros in hoc argumento , egregiè refutarunt , ut eidem operæ mihi diutiùs inſiſtendum non ſit.

Negas deindè , * idque per errorem , fieri poſſe , ut Sacerdos in noxam lethalem carnis per fragilitatem lapſus , poſt unam , vel alteram horam paratus ſit , ad Sacramentalem pœnitentiam. Erronea veſtri Janſenii principia , ob oculos ſemper habetis : Vis illi gratiam ſufficientem deeſſe , quam chimericam & monſtroſam eſſe dicitis ; ac proindè reverà poſt lapſum reſurgere non poſſe , cum illi gratia ad hunc effectum neceſſaria deſit. En purum putum Janſeniſimum. Mox in hanc rem longiſſimum Aurelij , hoc eſt , Sancygiranum locum exſcribis. Ita ſordes ſordibus illuſtrare voluiſti ; cum tamen ſœditate potiùs , & eluvie contaminaveris. Gemina , quæ ſubduntur , D. Thomæ loca pro Jeſuitis aptè faciunt , nempè *Deus* , inquit , *quodque movet hominem ad aliquod bonum , non tamen perfectum , & talis motus præcedit gratiam.* De contritione imperfecta clariùs teſtimonium eſſe non potuit ; quæ re-

* Pag. 152. & 153.

verà

râ præcedit gratiam, scilicet habituales, quæ vi Sacramenti, cujus attritio pars est, infunditur. Sed quandoque statim perfectè movet ad bonum; & subito gratiam homo accipit. Ecce tibi contritionem perfectam, per quam homo justificatur. Alter locus eodem modo explicatur de conversione imperfecta & perfecta. Si tecum mihi res esset Willelme, tuis armis contra te pugnarem, iisdemque locis ad refellendos errores tuos uterer, quæ ipse contra Jesuiticam doctrinam adduxisti. Ostentas eruditionem in illa locorum farragine: sed insanam temeritatem & stultitiam vel ex eo palam ostendis, quod iisdem Patrum & Doctorum testimoniis, ea, quæ adstruis, confutentur, quibus eadem apud indoctam plebeculam demonstrare voluisti. Quod demùm negas, pœnitentiam publicam usu esse abolitam, pro occultis scilicet criminibus (si tamen pro iis unquam viguit)eamque Tridentini Decreto renovatam esse scribis; sibilis potiùs & irrisione, quàm alia refutatione aut ratione rejiciendum est. Insanis mi homo, insanis, nimium factionis studium, & plusquàm Vatinianum adversus Jesuitas odium te ad insaniam redigunt: cùm Tridentinum *sess. 14. cap. 5.* expressè habeat, publicam confessionem Divino præcepto nunquam fuisse mandatam, nec satis consultè humana aliqua lege præcipi posse, immò secretam confessionem Sacramentalem à sanctissimis & antiquissimis Patribus magno unanimique consensu commendatam fuisse, eaque ab initio Ecclesiam usam esse, & modò etiam uti.

Ad horrendam doctrinam Escobarii de nefando crimine descendis, * & ad Bullam Pii V. quæ incipit, *Horrendum*, rem istam malitiosè quidem, sed pueriliter exaggeras. Quis unquam Iesuita negavit, crimen illud esse enormissimum, flammis reverà ultricibus expiandum?

* Pag. 154.

122 *In Dissertationem Theolog. de Perpetuitate Canonum.*
piandum? sed cum illa Bulla tam dirum nefas *exercen-*
tes appellet, haud dubiè vox illa consuetudinem, seu
frequentiam significat; ut Doctores observant, Bar-
bosa in c. Clerici de excess. Prælat. Garcias par. 11. c.
10. n. 198. cum omnibus aliis: licet nemo neget, quin
scelerati illi homines propter unum actum possint &
debeant de gradu dimoveri, tradique sæculari foro pu-
niendi; non tamen vi hujus Bullæ, sed vi d. cap. *Cle-*
rici, ut omnes observant cum Farinacio quæst. 148. n.
30. Ad hunc porrò degradationis, ut vocant, effectum,
requiritur notoreitas (sic enim appellant) juris, aut
facti; ut patet. Quis enim de gradu dejici potest, nisi
notus? Denique multi, iiq̄ue gravissimi auctores
tenent, in pœnam illam non incurri ante sententiam,
quam vulgò dicunt, declaratoriam: quia ista pœna
non est Censura, vel Irregularitas, sed mera pœna
privativa, seu depositio verbalis latæ sententiæ. Ita
Suar. de Cens. disp. 13. sect. 4. n. 22. Quaranta in ex-
plicatione hujus Bullæ limit. 1. Avila p. 3. disp. 5. dub.
3. Thesaurus de pœnis Ecclesiast. p. 2. v. Sodom. c. 1.
Nihil ergo Escobarius tam horrendum adduxit. Tu
verò bipedum nequissime, turpitudinem istam Sacer-
dotum cum summa voluptate ita versas, & accumu-
las, ut non levis in Sacerdotalem dignitatem infam-
ia refundatur: omnes sceditatis circumstantias, ut
vocant, omnia adjuncta ita colligis, ut tibi cordi
esse videantur: tuo pallio Christos Domini tegere
debueras, si quæ spurcicies inesset: quam tamen,
dum publicas, triumphare videris, & reverà exul-
tas in rebus pessimis. Fœniculum porrigo, ut scœdum
& spurcum os, quo tam foetidam eluviem aspersisti,
abstergere possis.

NOTA